

Rättsfallssamlingen

Mål T-91/10

Lucchini SpA
mot
Europeiska kommissionen

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Marknaden för armeringsjärn i stänger eller i rullar — Beslut i vilket en överträdelse konstateras av artikel 65 KS, efter utgången av EKSG-fördraget, på grundval av förordning (EG) nr 1/2003 — Fastställande av priser och betalningsfrister — Begränsning eller kontroll av produktion eller försäljning — Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter — Rättslig grund — Rätten till försvar — Böter — Överträdelsens allvar och varaktighet — Förmildrande omständigheter — Beaktande av en dom om ogiltigförklaring i ett konnext mål”

Sammanfattning – Tribunalens dom (åttonde avdelningen) av den 9 december 2014

- Domstolsförfarande — Replik — Formkrav — Kortfattad framställning av grunderna för talan — Repliken hänvisar till bilagor till inlagorna — Upptagande till sakprövning — Villkor — Dessa bilagor ska enbart tjäna som bevismaterial och som ett medel för målets utredning*
(Domstolens stadga, artikel 21; tribunalens rättegångsregler, artikel 44.1 c)
- Domstolsförfarande — Framläggande av bevisning — Frist — Bevis som inges för sent — Villkor*
(Tribunalen rättegångsregler, artiklarna 44.1 e, 46.1 och 48.1)
- Institutionernas rättsakter — Giltighetspresumtion — Rättsakt som är en nullitet — Begrepp*
- Institutionernas rättsakter — Motivering — Skyldighet — Räckvidd — Beslut med tillämpning av konkurrensreglerna som delgetts utan dess bilagor — Sammanhanget var känt för den berörde så att denne hade möjlighet att förstå innebörden av den åtgärd som vidtas gentemot den — Åsidosättande av motiveringsskyldigheten föreligger inte*
(Artiklarna 15 KS och 36 KS)
- Kommissionen — Kollegialitetsprincipen — Räckvidd — Beslut med tillämpning av konkurrensreglerna som delgetts utan dess bilagor — Åsidosättande av kollegialitetsprincipen — Föreligger inte — Uppgifter anges i tillräcklig utsträckning i själva beslutet*
(Artikel 219 EG)
- Institutionernas rättsakter — Kommissionens rättsakter — Behörighet — Befogenhet att anta en viss rättsakt omfattar även en befogenhet att ändra denna rättsakt i enlighet med de formkrav och de förfaranden som föreskrivs i fördraget*

7. *Domstolsförfarande — Åberopande av nya grunder under rättegången — Grund som åberopas för första gången i repliken — Avvisning — Samma krav avseende invändningar som åberopas till stöd för en grund*

(Tribunalens rättegångsregler, artikel 48.2)

8. *Domstolsförfarande — Åberopande av nya grunder under rättegången — Utvidgning av en grund som åberopats tidigare — Upptagande till sakprövning*

(Tribunalens rättegångsregler, artiklarna 44.1 och 48.2)

9. *Institutionernas rättsakter — Val av rättslig grund — Unionslagstiftning — Krav på tydlighet och förutsebarhet — Uttryckligt angivande av den rättsliga grunden — Beslut i vilket kommissionen efter EKSG-fördragets utgång konstaterar en överträdelse av artikel 65 KS och ålägger företaget ifråga sanktionsåtgärder — Den rättsliga grunden utgörs av artiklarna 7.1 och 23.2 i förordning nr 1/2003*

(Artikel 65,1 KS; rådets förordning nr 1/2003, artiklarna 7.1 och 23.2)

10. *Konkurrensbegränsande samverkan — Konkurrensbegränsande samverkan omfattas EKSG-fördragets materiella (ratione materiae) och tidsmässiga (ratione temporis) tillämpningsområde — Utgången av EKSG-fördraget — Ordningen för fri konkurrens fortsätter enligt EG-fördraget — Upprätthållande av kommissionens kontroll med stöd av förordning nr 1/2003*

(Artikel 65,1 KS; rådets förordning nr 1/2003)

11. *Institutionernas rättsakter — Tillämpning i tiden — Handläggningsregler — Materiella bestämmelser — Skillnad — Utgången av EKSG-fördraget — Beslut med tillämpning av konkurrensreglerna som antas efter utgången av nämnda fördrag och som avser omständigheter som inträffade innan fördraget löpte ut — Rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar och den straffrättsliga legalitetsprincipen — Rättsliga situationer som uppkommit innan EKSG-fördraget löpte ut — Omfattas av EKSG-fördragets rättsliga ordning*

(Artikel 65,1 KS; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 49.1)

12. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Iakttagande av rätten till försvar — Principens räckvidd — Ogiltigförklaring av kommissionens första beslut i vilket en överträdelse konstateras — Antagande av ett nytt beslut med en annan rättslig grund och tidigare förberedande åtgärder — Tillåtet — Skyldighete att skicka ett nytt meddelande om invändningar — Föreligger inte*

(Artikel 65 KS)

13. *Konkurrensbegränsande samverkan — Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna — Bedömningskriterier — Bedömning på grundval av flera faktorer i förening, som var för sig inte nödvändigtvis är avgörande — Konkurrensbegränsande samverkan som berör en medlemsstats hela territorium — En stark presumtion för att handeln mellan medlemsstaterna påverkats*

(Artikel 81.1 EG)

14. *Konkurrens — Unionslagstiftning — Överträdelse — Ansvar — Företag — Begrepp — Ekonomisk enhet — Av en rad samstämmiga omständigheter kan slutsatsen dras att sådan enhet föreligger — Bolag som kontrolleras av samma familj — Bedömningskriterier för att fastställa huruvida det föreligger en ekonomisk enhet mellan dessa bolag*
(Artikel 65.1 KS)
15. *Konkurrens — Unionslagsbestämmelser — Överträdelse — Ansvar — Rättssubjekt som var ansvarigt för företagets drift vid tidpunkten för överträdelsen — Undantag — Överföring av verksamheten hos ett bolag som inte har upphört att existera till ett annat bolag i samma koncern — Tillskrivande av ansvar till den juridiska person som fortsätter verksamheten — Villkor*
(Artikel 65.1 KS)
16. *Konkurrens — Unionslagsbestämmelser — Överträdelse — Ansvar — Juridisk person som var ansvarig för företagets drift vid tidpunkten för överträdelsen — Skyldighet att tillskriva modebolaget ansvar för överträdelsen — Föreligger inte — Förvärvaren tillskrivs ansvar för överträdelsen vid förvärv eller absorption — Tillåtet*
(Artikel 65.1 KS)
17. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Kriterier — Överträdelsens allvar — Tvingande eller uttömmande förteckning över dessa kriterier saknas*
(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A)
18. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Komplicerad ekonomisk bedömning — Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning — Domstolsprövning — Laglighetskontroll — Räckvidd*
(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A och 1 B)
19. *Konkurrens — Böter — Riktlinjer för beräkning av böter — Juridisk karaktär — Vägledande förhållningsregler genom vilka kommissionen själv begränsat sitt utrymme för eget skön — Skyldighet att iaktta principerna om likabehandling och skydd för berättigade förväntningar samt rättssäkerhetsprincipen*
(Kommissionens meddelande 98/C 9/03)
20. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Beräkningsmetod som anges i kommissionens riktlinjer — Beräkning av böternas grundbelopp — Beaktande av överträdelsen i sin helhet*
(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A)
21. *Institutionernas rättsakter — Motivering — Skyldighet — Räckvidd — Beslut att ålägga böter — Angivande av de faktorer som gör att kommissionen kunde bedöma överträdelsens allvar och varaktighet — Tillräcklig*
(Artikel 15 KS; rådets förordning nr 1/2003, artikel 23)

22. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Överträdelser som betecknas som mycket allvarliga utifrån endast överträdelsernas art — Skyldighet att visa en konkret påverkan av överträdelserna på marknaden — Föreligger inte*

(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A)

23. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Kriterier — Överträdelsernas allvar — Kvalificering som mycket allvarlig överträdelse — Kriteriet om överträdelsernas art av grundläggande betydelse — Kriteriet om den relevanta marknads storlek ej självständigt — Överträdelserna betecknas som mycket allvarlig trots att den endast omfattar en medlemsstat — Tillåtet*

(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A)

24. *Konkurrensbegränsande samverkan — Samordnat förfarande — Utbyte av information inom ramen för en konkurrensbegränsande samverkan eller för att förbereda en samverkan — Beaktande av den information som utbyts — Presumtion*

(Artikel 65.1 KS)

25. *Konkurrensbegränsande samverkan — Förbud — Överträdelser — Avtal och samordnade förfaranden som utgör en enda överträdelse — Faktiskt ansvar för andra företags beteenden inom ramen för samma överträdelse — Tillåtet — Kriterier — Beaktande vid bedömningen av överträdelsernas allvar*

(Artikel 65.1 KS)

26. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Riktlinjer för beräkning av böter som åläggs vid överträdelse av konkurrensreglerna — Nedsättning av böter då det företag som är föremål för utredning samarbetar — Fall som omfattas av tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete — Ej motiv för nedsättning*

(Kommissionens meddelande 96/C 207/04, punkt A 1, och 98/C 9/03, punkt 3)

27. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Nedsättning av böter då det företag som är föremål för utredning samarbetar — Samarbete vid undersökningen som inte går utöver det samarbete som företagen är skyldiga till enligt artikel 11 i förordning nr 17 eller artikel 18 i förordning nr 1/2003 — Omfattas inte*

(Rådets förordningar nr 17, artikel 11, och nr 1/2003, artikel 18)

28. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Kriterier — Överträdelsernas allvar — Förmildrande omständigheter — Finansiell fördel föreligger ej — Omfattas inte — Dålig ekonomi inom den berörda branschen — Svag vinstmarginal — Omfattas inte*

(Rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2; kommissionens meddelande 98/C 9/03, punkt 1 A)

29. *Konkurrens — Böter — Belopp — Fastställande — Avskräckande karaktär — Omsättning som kan beaktas*

(Artikel 65 KS; rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2)

30. *Konkurrens — Böter — Tillämpliga bestämmelser — Fastställande — Kommissionens tidigare beslutspraxis — Vägledande*

(Artikel 65 KS; rådets förordning nr 1/2003, artikel 23.2)

31. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Kommissionens skyldigheter — Iakttagande av en skälig tidsfrist — Åsidosättande — Villkor — Det berörda företags rätt till försvar påverkas*

(Artikel 65 KS)

1. Se domen.

(se punkterna 56–60, 66, 67 och 69)

2. Se domen.

(se punkterna 61–65 och 68)

3. Se domen.

(se punkterna 70–72)

4. Se domen.

(se punkterna 76–80 och 102)

5. Se domen.

(se punkterna 105 och 106)

6. Kommissionens befogenhet att anta en viss rättsakt omfattar med nödvändighet även en befogenhet att ändra denna rättsakt. Kommissionen kan således bifoga saknade bilagor till ett beslut. Befogenheten att anta ändringsbeslut ska utövas i enlighet med bestämmelserna om dess befogenhet och i enlighet med de formkrav och de förfaranden som i det avseendet föreskrivs i fördraget.

(se punkt 108)

7. Se domen.

(se punkterna 120–122, 161, 255 och 256)

8. Se domen.

(se punkterna 120, 159 och 160)

9. Inom gemenskapens rättsordning har institutionerna endast de befogenheter som tilldelats dem. Därför anges i gemenskapsrättsakternas ingress den rättsliga grund enligt vilken den aktuella institutionen har befogenhet att agera inom det ifrågavarande området. Valet av lämplig rättslig grund har konstitutionell betydelse.

Ett beslut i vilket kommissionen efter utgången av EKSG-fördraget fastställer att ett företag har överträtt artikel 65.1 KS och ålägger företaget böter, har sin rättsliga grund i artikel 7.1 i förordning nr 1/2003 för fastställandet av att det förekommit en överträdelse, och i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 för åläggandet av böter.

(se punkterna 125 och 129)

10. Se domen.

(se punkterna 130–146)

11. Principerna om lagens tillämplighet i tiden ska iaktas inom unionens rättsordning när bestämmelser i EG-fördraget tillämpas på ett område som tidigare reglerades av EKSG-fördraget. Även om handläggningsreglerna som regel ska anses tillämpliga på samtliga tvister som pågick när de trädde i kraft, gäller inte detta med avseende på de materiella bestämmelserna. Dessa ska nämligen, för att garantera att rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar iaktas, tolkas så, att situationer som har uppkommit innan de trädde i kraft endast berörs i den mån det tydligt följer av deras ordalydelse, ändamål eller systematik att de ska ha en sådan verkan.

Vad avser frågan vilka materiella bestämmelser som ska tillämpas på rättsliga förhållanden som definitivt uppkommit innan EKSG-fördraget upphörde att gälla, förutsätts med hänsyn till kontinuiteten i unionens rättsordning samt rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar att de materiella bestämmelser som antogs med stöd av EKSG-fördraget tillämpas på omständigheter som omfattas av deras materiella (*ratione materiae*) och tidsmässiga (*ratione temporis*) tillämpningsområde. Enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen krävs inte att den materiella bestämmelse som överträtts och för vilken handling sanktionen ålagts är ikraft såväl då överträdelsen äger rum som då beslutet om sanktioner fattas.

(se punkterna 147, 148 och 150–153)

12. En ogiltigförklaring av en unionsrättsakt påverkar inte nödvändigtvis giltigheten av de förberedande åtgärderna och därför kan förfarandet för att ersätta den ogiltigförklarade rättsakten i princip återupptas i just det skede då rättsstridigheten uppstod. En dom i vilken tribunalen ogiltigförklarar ett beslut av kommissionen där denna konstaterar en överträdelse av konkurrensreglerna och ålägger böter påverkar inte giltigheten av meddelandet om invändningar och ett kompletterande meddelande om invändningar och därför kan kommissionen i princip återuppta förfarandet i just det skede då rättsstridigheten uppstod. Härav följer att kommissionen inte har åsidosatt sökandens rätt till försvar genom att inte återuppta det administrativa förfarandet och skicka ett nytt meddelande om invändningar till sökanden eller att den inte getts möjlighet att yttra sig över analysen och tillämpningen av den tidigare rättsliga grunden jämförd med den nya rättsliga grund som kommissionen har valt.

(se punkterna 173, 175, 177 och 181)

13. Se domen.

(se punkterna 186–193)

14. Om endast den omständigheten att bolagskapitalet i två affärsbolag ägs av en och samma person eller av en familj inte i sig räcker för att visa att det mellan dessa två bolag finns en ekonomisk enhet, kan en sådan enhet följa av en samling omständigheter.

Bland dessa omständigheter återfinns det förhållandet att vissa personer samtidigt hade ansvaruppgifter inom de båda bolagen. Särskilt innehav av nyckelfunktioner i ledningsorganen i olika bolag är en omständighet som kan beaktas för att fastställa att dessa bolag utgör en ekonomisk enhet. Det förhållandet att en juridisk person själv tillverkar den vara som samverkan avser inte dessutom är avgörande för att tillskriva ansvar för en överträdelse av artikel 65 KS. Slutligen kan även ett fullmaktsavtal, som förnyas automatiskt, genom vilket ett av dessa bolag åtar sig att göra beställningar enligt – och i enlighet med – de villkor som upprättats av det andra bolaget med leverantörer och kunder (volym pris, och betalningsfrister), utgöra bevis för att dessa två bolag utgör en ekonomisk enhet.

(se punkterna 198–201, 220, 223–225, 227, 229, 230 och 236)

15. Se domen.

(se punkterna 202–207)

16. Se domen.

(se punkterna 212 och 213)

17. Se domen.

(se punkt 239)

18. Se domen.

(se punkterna 239 och 249–251)

19. Se domen.

(se punkterna 241–243)

20. Se domen.

(se punkterna 246–248, 261 och 262)

21. Se domen.

(se punkt 258)

22. Se domen.

(se punkterna 263–266)

23. Se domen.

(se punkt 273)

24. Se domen.

(se punkt 286)

25. Ett företag som har deltagit i en enda och komplex överträdelse genom egna beteenden, som omfattas av begreppen avtal eller samordnat förfarande med ett konkurrensbegränsande syfte i den mening som avses i artikel 65 KS och som syftar till förverkligandet av överträdelsen i dess helhet, kan även vara ansvarigt för andra företags beteenden inom ramen för samma överträdelse för hela den period som det deltagit i nämnda överträdelse. Så är fallet när det är styrkt att företaget i fråga känner till de övriga deltagarnas överträdelser eller rimligen kan förutse dem och är berett att acceptera den risk som detta innebär.

Härav följer att den omständigheten att ett företag inte har deltagit i en överträdelses samtliga led, eller att det har spelat en mindre roll vad avser de aspekter där det deltagit, saknar betydelse för att bevisa att en överträdelse skett.

Vad däremot gäller bedömningen av det berörda företags individuella ansvar, ska emellertid den omständigheten att ett företag inte har deltagit i samtliga led i en konkurrensbegränsande samverkan beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är, och i förekommande, fall vid fastställelsen av böterna.

(se punkterna 293, 294 och 296)

26. Se domen.

(se punkt 305)

27. Se domen.

(se punkt 306)

28. Se domen.

(se punkt 309)

29. Se domen.

(se punkt 314)

30. Se domen.

(se punkt 320)

31. Se domen.

(se punkt 328)